

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmašinska 8 - Uprava: Beethovenova 6
N a r o č n i n a :
Letno 40 Din, polletno 20 Din - Čekovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 24

V LJUBLJANI, 10. JUNIJA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puci:

Naše ceste

Upamo, da bodo gostobesedne obljube postale čimprej meso in kri oziroma zidana cesta

Cestna razstava na ljubljanskem velesejmu je dovolj poučna in nazorna. Kaže zgodovino naših cest in načrte za bodočnost.

Cest nismo nikdar v zadostni meri negovali. Svoje čase smo jih posipali največ s prodom iz naših rek, kar je dalo ob dežju mnogo blata, ob suši mnogo prahu. V sosednji Italiji je imela takrat vsaka vasica voziček za brizganje vode po cestah, pri nas niso bila niti mesta dovoljno zavarovana proti prahu.

V Sloveniji je vsaj Ljubljana prednjačila v pogledu cestne kulture. L. 1924. je dobila prvo moderno cesto z betonsko podlago in tlačenim asfaltom. Od takrat se je utrjevanje in moderniziranje cestnega omrežja v Ljubljani sistematično nadaljevalo do l. 1935. To leto je bilo tlakovanje osrednjega dela mesta v glavnem končano; po letu 1935. je bila tlakovana edino še Aškerčeva cesta iz tako imenovanega Jeftičevega posojila.

Ni bilo prav, da se je s tem delom prekinilo, kajti nujno potrebno bi bilo, da se tlakujejo v Ljubljani še Karlovska in Dolenjska cesta, Rimska in Tržaška, Zaloška cesta ter Tyrševa cesta do Brinja. V tem pogledu je storila država premalo v pogledu njenih cest, premalo sreski cestni odbor in premalo občina.

Banovina je začela s sistematičnim popravljanjem naših cest l. 1932. S preureditvijo cestnih odborov, ki so obdržali sicer svojo avtonomijo, pa so bili v tehničnem delu podpirani in vodeni od tehničnega oddelka banske uprave, je bila reorganizacija cestne uprave izvedena dokaj srečno. Okroglo 50 milijonov dinarjev se je uporabljalo na leto za ceste. Seveda je ta denar v celoti prišel zopet v roke našega davkoplačevalca. Banovinske ceste so se vidno izboljšale, zlasti, ker je stroga kontrola prisilila cestne odbore do najracionalnejše izrabe danih sredstev in so se odstranile razne zlorabe.

Toda, žal, je manjkala inicijativa s strani države. Dočim so se v vseh drugih državah sveta z največjimi naporji urejevale glavne prometne žile ter se utrjevale z asfaltom, betonom, bazaltom in granitom, naša državna uprava ni imela smisla za to, prepustajoč vso skrb podrejenim upravnim edinicam. Šele tako omalovaževana Jeftičeva vlada je pokazala smisel za ceste, ko je angažirala za javna dela milijardo dinarjev. Ta vlada je sicer padla, toda milijarda je ostala ter je njena uporaba prinesla narodu mnogo dobrega.

Iz te milijarde je bilo v letih 1935. do konca l. 1937. zgrajenih 540 km novih cest, gradi se pa še 445 km cest, ki bodo po večini dograjene do konca letošnjega leta. Na teh cestah je položena 238.000 kv. metrov betona, 510.000 kv. metrov asfalta in 525 tisoč kv. metrov drobnih kock. Pri teh delih je našlo zaposlitev 125.000 delavcev, a mezd je bilo izplačanih din 6.500.000.—.

Iz teh števil je razviden velik narodno-gospodarski pomen sličnih investicij. Dobro vzdrževana cesta se vedno izplača, pri čemur je upoštevati tudi to, da je pravilno napravljena cesta mnogo trpežnejša, kot se običajno računa. V Ljubljani se je n. pr. računalo, da bo asfalt na Aleksandrovi in Miklošičevi cesti vzdržal 10 let. Toda, odkar smo ju zgradili, je preteklo 13—14 let, a cesti sta še vedno brezhibni.

Seveda smo Slovenci iz Jeftičeve milijarde dobili premalo. Samo, kot že rečeno —, Aškerčevo cesto v Ljubljani, 5 km ceste severno od Maribora in tlakovano cesto od Zg. Šiške do Jeperce, — dočim bi se morala po prvotnem načrtu tlakovati vsa cesta od Ljubljane do Kranja.

Trdno se nadejamo, da bomo zato nadoknadeni v naslednjih letih. Sedanja vlada ne misli ostati pri Jeftičevi milijardi, marveč hoče za ceste angažirati še dve milijardi. Iz tega denarja naj bi se po gradbenem načrtu zgradile v Sloveniji še cestne zveze med Ljubljano in italijansko mejo, med Ljubljano, Celjem in Mariborom in končno zveza Ljubljana—Sušak. Potrebne so vse tri, a najpotrebnejša je poslednja, ki bi se bila že itak morala začeti graditi l. 1935. glasom dogovora, sklenjenega tega leta med gradbenim ministrom Kožuljem, dravsko in savsko banovino.

Nadejamo se, da bodo besede zares postale meso!

Dr. M. Korun:

Dinamika v upravi

Za svoj obstoj in bodočnost moramo vltiti v našo upravo več gibčnosti!

O Binkoštih je bil v Ljubljani kongres društev za ceste iz vse države. Na velesejmu imamo razstavo »Cesta«, ki je nad vse zanimiva in poučna, in je južni obeh Daviljonov, v katerih je razstava, naravnost vzorno prirejen.

O cestnih problemih je naše dnevno časopisje zaradi navede-

biti deležna nekaj cestnega blagoslova.

Program je torej tu, tudi denar se obeta. Toda, to še ni vse, kajti za hitro, točno in dobro izvedbo cest je potrebna tudi dobra uprava.

Ne sme se zgoditi, da bomo ob denarju in programu gradili ceste vendarle s polzevo hitrostjo, ker ne bo upravni »šimelj«¹ dorasel svoji nalogi.

V našo upravo, posebno v tisti del, ki ima neposredne gospodarske naloge, mora priti malo več dinamike.

Čitamo in govorimo o **dinamični zunanji politiki** totalitarnih držav. Ne bi nam bila ta dinamika nesimpatična, če se ne bi upravičeno bali, da je svetovnemu miru nevarna.

Toda simpatična je upravna dinamika totalitarnih držav, ki ustvarja čudeže in ki prevzema marsikoga tudi v naši državi, da misli, da je v totalitarnih državah vse zlato, kar se blešči in sveti.

Toda vara se, kdor misli, da imajo samo totalitarne države gibčno upravo. To prednost imajo tudi mnoge druge **velike demokratične države**.

Povsod imajo birokracijo, kajti brez nje je uprava nemogoča. Toda, ta birokracija dela v mnogočem tako nebirokratično hitro in očem vidno, da si **tudi mi želimo take uprave**. Ni v našem tedniku mesto, da bi se o hibah naše uprave in njenih vzrokih podrobno razpisovali. Take razprave spadajo v strokovno časopisje. Toda, je mesto, da hibe in pomanjkljivosti ugotovimo, da opozorimo na to, kako je drugod in

da zahtevamo **izboljšanje**. Tem bolj, ker vemo, da bi gibčnejša uprava ustvarila v naši državi tudi ugodne politično-psihološke predpogoje za normaliziranje naših notranjih razmer. Prenehala bi tudi marsikatera zaverovanost v tuje režime, ki jih široke množice ocenjujejo navadno bolj po zunanjih in navideznih prikazih, kakor z načelnih zrelisč.

Mi smo sosedje dveh velikih totalitarnih držav in kaj čuda, da mnogim našim ljudem, nepoznavajočim načela in bistva narodnega socializma in italijanskega fašizma, imponira predvsem to, kar so te države v razmeroma kratkem času napravile, zlasti na tehniških popriščih.

Zato je treba vedeti, da je **zelo dobre uprave** — v demokratičnih državah volja naroda samega, da služi dobra, hitra in cenena uprava koristim in nalogam, ki jih je narod sam zamislil in zahotel; — v totalitarnih državah pa — tistim nalogam, ki so jih zamislili nositelji režima in jih naložili narodu, da jih izvede.

Predpogoj dobre uprave je zato, da ve oni, ki vlada, najsiho to že ljudstvo samo ali kdo drugi, kaj hoče, da prisili birokracijo, da je samo orodje za dosego določenih nalog, da pa ni sama sebi namen in da bi živela svoje lastno življenje med akti in številkami.

Priznamo, da **ni lahka naloga**, vlti v našo upravo več gibčnosti, več dinamike. Toda, **potrebno je**, če hočemo dobro obstati pred našimi sosedi in ostalim svetom in če hočemo, da bomo našo državo ceneno upravljali, kajti **slaba uprava je najdražja uprava**.

H. K.

Sijajen zgled

Edina rešitev in zmagovalka se je pokazala zopet le v pravi demokraciji

Sijajen zgled domoljubja, hladnokrvnosti, umerjenosti, obenem pa maksimalne odločnosti je pokazal bratski češkoslovaški narod v teh težkih dneh, usodnih tako zanj, kakor tudi za splošen evropski mir.

Silen pritisek in vznemirjenost vsega sveta zaradi nesramnih zahtev, ki so bile postavljene češkoslovaškemu narodu, nista rodila onega učinka, kakor so ga pričakovali z nekih strani. Ni nastopila bojazen, ni hotelo biti brezglavosti, nista se pojavili malodušnost in potrnost, temveč nasprotno: češkoslovaški narod je pokazal tolikšno samodisciplino in tako samozavest, kakor doslej le redkokateri narod v podobnih kritičnih položajih. Zadržanje češkoslovaške javnosti v teh soparnih dneh, usodnih za njeno nacionalno čast in svobodo ter neodvisnost, nas spominja na zadržanje srbskega naroda leta 1914., ko je bil majhni Srbiji izročen oniponiževalni ultimatum avstroogrške veselice.

In, kakor se je postavil junaško v bran leta 1914. srbski narod v obrambi svoje nacionalne časti, svoje države in svoje neodvisnosti, prav tak odpor vidimo danes pri češkoslovaškem narodu.

Ta nenavadna podobnost narodnega odpora in maksimalno izražene volje po pravici do samostojnega življenja ni le manifestacija slovanske skupne, rasne bit-

nosti, temveč je treba njene vzroke iskati in najti v popolni podobnosti političnega življenja tako Srbov v Srbiji leta 1914., kakor Čehoslovakov danes.

V Srbiji je od leta 1903. naprej vladal popoln naroden demokratičen režim, ki je osposobil in pripravil srbski narod za velike in težke borbe za uresničenje stoletnih idealov.

Od svojega vstajenja dalje je obnovljena Češkoslovaška že povsem demokratično urejena država, v kateri vladajo enakost, pravica in pravičnost in v kateri prihaja volja večne naroda, izražena absolutno svobodno, do polne veljave.

Ta demokratična ureditev demokratične institucije Češkoslovaške, ki zagotavlja slehernemu poštenemu in resnemu državljanu absolutno svobodno življenje in udejstvovanje, je storila isto, kar je storila v Srbiji demokracija po letu 1903.: osposobila je narod za velika dejanja in ga tesno združila v trdno narodno celoto, izraženo v strnitvi njegovih najbolj življenjskih interesov. Le zadovoljen narod je zmožen dati čisto več, kakor mu sicer omogočajo njegove normalne moči; le narod, ki ima vse svoje temeljne pravice, je zmožen ustvarjati velika dela.

Zgodovina se vedno ponavlja. Tudi danes se je ponovila in je manifestativno dokazala pred vsem svetom zgoraj iznešena res-

POLITIČNI TEDEN

Binkoštni prazniki so minili v polnem jeku notranje politične delavnosti. Vršili so se mnogoštevilni sestanki beograjske Združene opozicije po raznih srbskih krajih, ki so zbrali velike množice ljudi, potekli pa so kljub temu v največjem redu. Ta hladnokrvnost dokazuje politično zrelost naših narodnih množic, ki je neobhoden predpogoj vsake demokracije in obenem tudi čvrsto jamstvo, da mora slednjič priti čas, ko se bo narod upravljal.

Vsaka demokratična politika pa zahteva ne le razuma, marveč tudi obilo neumnega in postopnega dela ter zavesti odgovornosti. Uverjeni smo, da politični položaj pri nas tudi v tej smeri dozoreva, kadar gledamo impozantne ljudske množice, ki se zgružajo na veličastnih shodih Združene opozicije okrog svojih voditeljev.

Najvažnejši notranje-politični dogodek minilega tedna pa je bil gotovo shod Hrvaške seljaške stranke, ki se je vršil na binkoštni ponedeljek v Veliki Gorici. Za ta shod začel, je blagoslovil župnik prave in zato je potekel tudi res kot impozantna manifestacija hrvaškega narodnega pokreta. Poleg predsednika SDK g. dr. Mačka se je udeležil shoda tudi podpredsednik inž. g. Košutič z več narodnimi poslanci. Zagrebško vodstvo se je pripeljalo z avtomobili do Velike Gorice, kjer so ga sprejeli lokalni predstavniki stranke s častno stražo kmečke konjenice.

Predsednik g. dr. Maček je tam zajahal konja in se podal na čelu svoje častne straže na zborovalni prostor. Preden se je pa veliki shod začel je blagoslovil župnik iz Farkašiča, pri katerem se je lani vršil sestanek g. dr. Mačka s prvaki beograjske Združene opozicije, 70 zastav organizacij HSS iz velikogoriškega okraja.

Za govori narodnih poslancev je nastopil predsednik g. dr. Maček s široko zasnovanim govorom, ki je vzbudil na pristojnih mestih največjo pozornost. Predsednikov govor je bil neprestano sprejeman s triumfalnim ploskanjem. Shod v Veliki Gorici je dal nov dokaz, da stoji ves hrvaški narod neomajno v vrstah hrvaškega narodnega pokreta in da bo nemogoče rešiti jugoslovanski narodni problem, dokler se zakrivajo oči pred to resnico.

Predsednik druge stranke v hrvaški koaliciji b. SDS g. Adam Priščičević se je pa mudil te dni v Beogradu, kjer je imel poleg več važnih političnih sestankov s svojimi političnimi prijatelji iz bivše SDS in UO tudi nad vse uspešno predavanje o »vlogi vasi v javnem življenju«, ki se je vršilo v veliki dvorani Inženjerskega doma v Beogradu v okviru kulturnega večera »Seljaškega kola«. Silen interes, ki je vladal za to predavanje, dokazuje ne le predavateljevo popularnost, marveč tudi solidnost vezi, ki vežejo danes Srbe in Hrvate, združene na osnovi spoznanja demokratičnega bloka.

Čim se je pojavil g. Priščičević, že ga je sprejel viharan aplavz, ki se ni hotel poleči več minut. Z največjo pazljivostjo so sledili poslušalci, katere je tvorila po večini duhovna elita Beograda, predavateljevim izvajanjem. Čvrsto navzlic vsem oviram torej napreduje ideja narodnega sporazuma.

nična dejstva, namreč, da je v borbi za samoohranitev malih narodov, ki je velika in težka, ki terja od skupnosti in posameznikov velike napore, velika dela in najtežje žrtve, edina rešitev in edina možna zmogovalka le — prava, resnična in najširša demokracija. Češkoslovaška demokracija je nazorno in neizpodbitno pokazala

svoje pozitivne rezultate. Pred vsem svetom je opravičila svoj obstoj in svoje vzvišeno poslanstvo, in s tem je doprinesla nov mogočen dokaz, da je le demokracija sistem uprave oni, ki najgotoveje jamči za uresničenje in ohranitev narodne svobode in državne neodvisnosti.

Banovinska trsnica in drevesnica v Pekrah

Po zakonu o agrarni reformi je bila svoj čas država odredila razlastitev samostanskega sveta benediktincev »St. Paul« v bivši mariborski oblasti. Banovina je v razlaščenih Pekrah pri Mariboru uredila trsnico in drevesnico ter investirala v zemljo ogromno denarja. Sedaj pa se raznaša vest, da se misli vse to brez odškodnine vrniti samostanu. Z ozirom na to piše g. Andrej Žmavc v »Edinosti« sledeče:

1. Ugotavljamo: Da ima benediktinski samostan »St. Paul« v bivši mariborski oblasti nad 380 ha najboljšo zemljo in bi teh 22 ha, kolikor je v Pekrah »meniškega«, tako imenuje ljudstvo samostanski svet, prav lahko pogrešal.

2. Da je bila meniška pristava ob prevzemu po državi popolnoma zamočvirjena in se je na javne stroške osušilo s polaganjem cevi v zemljo (z drenažo) kakih 11 ha travnikov, njev in sadovnjakov, kar je stalo približno 100.000 din.

3. Da ni bilo na posestvu nobenega studenca s pitno vodo. Izkop dveh studencev je stal približno 12.000 dinarjev.

4. Da so stroški za popravila starih poslopij znašali najmanj 50 tisoč dinarjev.

5. Da je nova silnica za siljenje trt cepljenk stala 45.000 dinarjev.

6. Da je gradnja novega gospodarskega poslopja veljala precej nad 250.000 dinarjev.

7. Da se je vložilo za elektrifikacijo zavoda približno 20.000 din.

8. Da so se k zavodu in čez njegovo posestvo speljale in uredile dobre vozne poti in se je za to izdalo najmanj 30.000 dinarjev.

Že iz teh postavk se jasno vidi,

koliko denarja iz javne blagajne je vloženo v Pekre. Tukaj pa med drugim niso upoštevane velike vsote, ki so bile izdane za temeljito ureditev zemljišč, napravo in izboljšanje nasadov itd. Saj je bilo nekako 10 ha, to je 100.000 kvadratnih metrov sveta, globoko prekopano (prerigolano)! Tisti, ki ve, kakšno delo je to, si bo račun za to ogromno delo sam napravil.

In vse to, z novimi nasadi, s sadovnjaki in vinogradi vred, se naj zdaj izroči samostanu, celo brez vsake odškodnine! Morda kot nekakšna nagrada za prejšnje zanezanje pristave? V trenutku, ko so vprav končana zadnja in najdražja izboljšanja na nekdanji zanknem posestvu! To bi bil smrtni greh na narodovem premoženju!

Taki zavodi se ne dajo prenašati ali premeščati iz kraja v kraj, kot knjiga iz predalčka v predalček, ali krava iz staje v stajo, ali ubog nameščenelec iz sela v selo. Pomisliti je treba, koliko let traja, preden moreš vzgojiti za tak zavod ustrezna matična drevesa in matično trsje za razumno razmnožitev, odnosno za obnovitev takih mnogoletnih nasadov, ki so potem lahko za dva, tri rodove donosni. In koristni kmečkim gospodarstvom daleč po deželi, ki dobivajo nauke in sadike od takega zavoda. Za vse to so Pekre zgledno urejene. Pravkar so tako rekoč v najlepši pomladi svojega delovanja in svoje rasti.

Pekre so že pred leti zaslovene daleč po svetu. Posečali so jih razen naših naprednih kmetov tudi številni strokovnjaki iz bivše Avstrije, iz Češkoslovaške, Rumunije itd., ki niso štedili s pohvalo in priznanji.

ve simpatije so, kakor vedno, na strani nasprotnikov Slovanstva.

Zatiranje Nemcev v Češkoslovaški

Društvo Narodov je moralo često prebirati številne pritožbe vseh mogočih narodnih manjšin v raznih državah. Zanimivo je, da od nemške manjšine v Češkoslovaški ni bila nikdar vložena kaka pritožba zaradi zatiranja. Kako tudi? Češkoslovaška je država, ki je pravice svojih manjšin zavarovala z ustavo, s katero so Nemci dobili take politične in državljanske pravice, da bi bili v mnogih drugih državah zadovoljni in srečni celi narodi, ne samo manjšine. Nemci imajo v Češkoslovaški v parlamentu in senatu 106 sedežev od 450. Imajo pravico, posluševati se svojega jezika pred državno upravo in dobe na svoje vloge tudi rešitve v nemščini v vsakem kraju, v katerem jih je vsaj 20 odstotkov. Če je njihovo število manjše, dobe rešitev v obeh jezikih. V državni službi je 22,5 odstotkov Nemcev. Nemci imajo v Češkoslovaški svojo univerzo, 2 visoki tehnični šoli, šolo lepih umetnosti, konservatorij. Imajo 3298 ljudskih šol z 8262 učitelji, 447 nižjih srednjih šol s 2617 profesorji, 90 licejev in gimnazij, 198 strokovnih šol in 3357 knjižnic. Časopisov, knjig in tiskovin pa lahko izdajajo, kolikor hočejo!

Vloga Anglije

Angleški lord Allen of Hurtwood pravi: «Diktature so prehodna bolezen. Pojavile so se samo v onih državah, ki so se zaradi poraza v vojni hotele znova dvigniti do samospoštovanja, ali, ki so bile pred socialno revolucijo. Demokracija je nepremagljiva in se bo na vsak način obdržala. London ima v rokah gospodarsko in finančno moč sveta. Če bi izkoristil svojo moč, bi se Evropa morala vrniti k demokraciji. Nesmiselno je trditi, da demokracije institucije propadajo in da so nesposobne, rešiti težke naloge modernega vodstva države. Oči vsega sveta so obrnjene v Anglijo. Vsak trgovec in vsak bančnik Londona bi moral biti apostol miru.»

Vsak na svoje mesto

«Delavska politika» je objavila pred dnevi naslednjo beležko, ki je zelo značilna in umestna za današnje razmere pri nas: «Ali sme biti Sokol ljotičev? V nekem podeželskem mestu nastopa viden funkcionar Sokola kot pristaš Ljotiča in nosi tudi ljotičevski znak. Sokolstvo zatrjuje, da temelji na Tyrševi ideologiji. Glavni Tyrševi ideji pa sta poleg narodnosti svobodoljubnost in demokratičnost. Pravo Sokolstvo ni združljivo z voditeljskim sistemom. To dokazuje češkoslovaško Sokolstvo, ki je ostalo Tyrševim naukom vedno zvesto. Pred sedanjimi občinskimi volitvami je češkoslovaški Sokol zopet poudaril načelo, da se smejo sokolski funkcionarji udeleževati samo v strankah, ki ne nasprotujejo sokolskim naukom. Vemo, da jugoslovansko Sokolstvo lahko prepereči, da njegovi člani, ki so res Sokoli, ne bodo podpirali strank, ki propagirajo načelo firerstva. Te vrste smo napisali, ker je v sedanjih zmešnjavi idej in načel nujno potrebno, da vsakdo stopi na tisto mesto, kamor spada.»

Bodeče ugotovitve

Med pravovernimi Slovenci v pogledu vere in narodnostne zavednosti je bilo svoj čas tudi krščansko-socialno delavstvo, organizirano v JSZ. Ko pa je nastopila zelena pobornica Jugoslava ZZZ najbolj »jugoslovenski«, centralistični, unitaristični, framasonsko-klerikalni in, kaj vemo, še na kateri podlagi, je odklenkala slava globoke vernosti tudi slovenskim krščanskim socialcem. Ker pa mora biti maščevanje najbrže zelo sladko, si glasilo krščanskih socialcev »Del. pravica« od časa do časa bridko izposodi klerikalne »zelenave« in njihove gospodarje odnosno protektorje, katere pač pozna v dno jeter. Marsikaj napiše na njihovo črno kožo in vest. Nekaj takega smo brali zopet v 21. številki »Delavske pravice«, ki piše med drugim: «Pomniti moramo silno dobro, da se iz dneva v dan v krščanstvu množi »meščanstvo«, ki mu je krščanstvo le pridobitno sredstvo in Bog resnično največkrat živobarvana kulisa za izložbo... Ljubezen jim je kričel le-

tak, ki silno vabi in vpije, za njim je pa grozna praznina in tema in iz nje se grozotno reži zmaj — moloh! Pravica dobiva čisto drugačen značaj in vsebino. Izkrivili in ponaredili so nauk o pravici in resnici in namesto svobode prinesli nauk o »disciplini«, ki postaja nujno potrebna preizkušnja in rekvizit »pravovernosti«... Boj je pred nami, kajti nikakor ne moremo več mirno gledati, da bi »meščanstvo« v svoji preračunljivosti pehalo krščanstvo v katakombe ali pa mu dajalo znamenje neresničnosti, krivice in zatiranja, kakor mu ga je v zadnjem času nadelo ponekod. — To mora nekje nekoga skeletiti...

Naše obmejno šolstvo

O obupnih razmerah, ki vladajo v našem obmejnem šolstvu na naši severni meji, je razpravljala učiteljska konferenca, ki so se je udeleževali delegati 10 okrajnih učiteljskih društev pred kratkim v Murski Soboti. O teh razmerah in o skrbi, oziroma neskrbi za naše obmejno šolstvo je napisal odločen, resen uvodnik »Učiteljski tovariš«, ki je med drugim ugotovil in naglasil predvsem naslednje:

«Dvajsetletna praksa učiteljskih nameščan in premeščan po službeni potrebi je naredila iz naših obmejnih krajev nekeke kazenske srece. Učitelstvo, ki je prihajalo tekem let na ta, za naš narodni obstoj tako važna mesta, se je čutilo zapostavljeno, namesto, da bi prihajalo tja v zavesti, da je odlikovano za svoja priznanja, za svoje sposobnosti in delo. Toda ta zavest ni ostala samo pri učitelstvu, ki je stremilo le za tem, kako se čimprej rešiti teh krajev, marveč je to ponižanje občutilo tudi obmejno prebivalstvo, ki se je zavedalo, kakšna krivica se mu dela, ker je s tem prišel ves teritorij na glas zapostavljenih krajev. Kdo in kako naj potem v teh krajih, gospodarsko in socialno silno slabih, budi narodno zavest in narodni ponos? Prišli smo v dobo, ki nam odločno narekuje spremeniti dosedanje prakso, kajti minili so časi, ko so se lahko delali najrazličnejši poizkusi. Ni več časa za odlaganje perečega problema našega obmejnega šolstva. Čeprav pozno, toda začeti je treba z resnim delom. Nujno je potreben poleg notrajnega tudi zunanji preustroj našega obmejnega šolstva. Prenatrapni razredi, nehigijenične učilnice po raznih starih, ponekod razpadajočih, druge zaslih šolskih poslopjih, se morajo zamenjati z novimi. Prav obmejni kraji bi se morali ponašati z najlepšimi, najmodernejšimi in najbolj higijeničnimi šolami. Res je, da predvideva zakon, da morajo za gradnjo šolskih poslopij skrbeti občine, ki so v obmejnih srezih preveč ubožne, da bi to zmogle. Toda problem je tako važen, da bi bila pomoč banovine odnosno države nujno potrebna in tudi zelo umestna.»

V obrambo kulture

Pod tem naslovom je napisala mariborska »Delavska politika« 2. t. m. uvodnik, v katerem ugotavlja naslednje resnice in dejstva: «Človeška družba je živa, duhovna sila, ki hoče in mora živeti ter sama doživljati razvoj. Človeštvo mora o razvoju razpravljati, poznati ga mora ter dajati vedno in povsod svoje nasvete in ga studirati. Z odtegotvanjem tega opazovanja in dela se pa človeka trga iz življenja ter ustvarja iz njega mrtvo telo, ki duhovno ohromi in postaja prazna niča. Človeška kultura pa sloni le na duhovih, ki ustvarjajo nazore in druge tudi realne vrednosti. Omejevanje širjenja vesti se uvaja iz strahu pred resnico. Gre za to, da se podpira domači in tuji imperijalizem: za uveljavljanje neravnih nazorov, fingiranje moči, ki je ni in v senci katere se lahko godi vse, če je v razvoju in po pameti utemeljeno ali ne. Višek nekulturnosti je, če se ne sme več govoriti o teh in onih načelih človeške družbe; prav tako je pa tudi neumestno, če se ne sme govoriti in pisati o napakah tega ali onega režima, ampak samo hvaliti, ker je sam rekel, da ga ne smemo grajati. V tem zlu ima imperijalizem, ki sega bolj in bolj okoli sebe, čeprav je njegova prava sila jako majhna, največjo oporo. Reklama, zločinska reklama pa napravlja imperijalizem močan bolj, kakor je. Svoboda tiska in svoboda besede je v današnji dobi prva zahteva kulturnega človeštva.»

Zunanja politika

Mednarodni položaj v Evropi se je v zadnjem tednu precej izboljšal. Vsaj Češkoslovaška, ki je bila v središču zanimanja vse evropske javnosti, zaenkrat ne daje brig.

Vlada v Pragi bo že v teh dneh izdelala narodnostni statut, katerega bodo verjetno na podlagi razgovorov, ki sta jih imela dr. Hodža in Henlein, sprejeli lahko tudi Sudetski Nemci. Obenem se je začel v soboto kongres Slovaške ljudske stranke pod predsedstvom Hlinke in v navzočnosti delegatov slovaške stranke iz Amerike. Na kongresu je bila soglasno sklenjena resolucija, da Slovaška ljudska stranka neomajno stoji na stališču državnega edinstva. To je dokaz, da znajo slovaške politične stranke pozabiti tudi na svoje majhne strankarske interese, kadar gre za narodni interes. Pravosodni minister Derer, ki je po rodu Slovak, je pa v svojem govoru preko radia sonarodnjakom povedal, da imajo oni prvenstveni interes na ohranitvi in okrepitvi Češkoslovaške republike. V tej demokratični državi, ki garantira pravico za vse, — je izjavil minister Derer, — smo mi Slovaki v 20 letih dosegli tak napredek, kakršen ni bil poprej pri nas še nikdar zabeležen.

Velesile se trudijo, da bi odstavile tudi drugo nevarno evropsko vprašanje, španski problem, z dnevnega reda. Zatrjuje se iz Londona, da namerava angleška vlada predlagati mirovno konferenco, na kateri bi sodelovali tudi zastopniki obeh bojujočih se strank. Glede take konference pa vlada velika skepsa, ker je general Franco prepričan o svoji zmagi, pa se zaradi tega noče pogajati s svojimi nasprotniki na drugačni bazi, kakor da se brez-pogojno udajo.

Tudi sporazumevanje med Italijo in Francijo ne gre prav posebno hitro od rok, če sploh lahko še na kak sporazum upamo. Italijanska vlada je stavila zdaj kot pogoj za nadaljevanje razgovorov ne le zaporo francoske meje proti Kataloniji, marveč tudi imenovanje francoskega veleposlanika v Rimu in s tem tudi dejansko priznanje italijanskega imperija po Franciji. Francija očitno veže pogoj priznanja imperija z likvidacijo vprašanja prostovoljcev v Spaniji. Tudi govor italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana ni posebno pripomogel k razčiščenju francosko-italijanskih odnosov, marveč je dal celo povod polemiki med tiskom obeh držav. Francozi očitno niso popolnoma prepričani o trajnem in neskaljenem prijateljstvu med obema fašističnimi državama, kar je dalo italijanskim listom povod, da napadejo francoski tisk in njegove domneve, ki jih imenujejo »fantastične gradove iz karta, zgrajene v fantaziji ljudske fronte«.

Kot posledico zadnjih dogodkov je opaziti tudi gotove izpremembe v poljski zunanji politiki. Izjava zunanjega ministra Becka, da Poljska ne bi mogla ostati nevtralna v primeru oboroženega spopada med Nemčijo in zahodnimi velesilami, je povzročila zblizevanje Prage in Varšave. Vsekakor pa je zmogalo na Poljskem prepričanje, da bi pomenilo izginotje Češkoslovaške za Poljsko veliko katastrofo in da zato Poljska ne bi smela ostati prekrižanih rok, če bi Nemčija napadla Češkoslovaško.

Čim bolj se krepi os Pariz-London, toliko bolj se tudi varšavska politika nagiba na stran zahoda.

Domači pomenki

Železnica

Črnomelj — Vrbovsko

Železnica Črnomelj—Vrbovsko se prične graditi sigurno prihodnji teden. Načrti so popolnoma izdelani.

Bivši minister Milosavljević

je o binokostnih praznikih predsedoval kongresu za ceste, ki se ga je poleg drugih aktivnih ministrov udeležil tudi predsednik vlade. V soboto pred prazniki pa je izšla v Beogradu številka režimskega lista »Balkan«, v kateri znanj Cievarić ljuto napada Milosavljevića, češ da se je Milosavljević pokazal na mestu predsednika pristranskega in interesiranega in da je eksponent gotovega kartela stavbnega materiala, ki je finansiran v inozemstvu, dočim se domača industrija kamenja, ki je šele v povojjih, nahaja v zelo težkem položaju.

Zasavska cesta

V cestnem gradbenem programu za bodočnost pogrešamo Zasavsko cesto, o važnosti katere niso uverjeni samo Zasavci, ampak tudi vsa Kranjska, štajerska in Hrvaška. Leta 1929. je bila ta cesta že skoro zasigurana, a je neprevidnost našega človeka akcijo pokvarila. S tem, da je vlada obljubila novi dve milijardi za ceste, je prišel trenutek, ko je treba znova začeti z intenzivno akcijo, da se dolgoletni sen naših premogokopnih revirjev uresniči.

Tužci v naši državi

Predsednik Zveze trgovcev v Beogradu g. Nedeljko Savić je nedavno poročal, da so tužci v naši državi nakupili zelo mnogo zemlje, in sicer okoli 800.000 hektarjev. Nadalje

je povedal, da je ves veliki kapital v Vojvodini skoro izključno v rokah inozemcev.

Komunizem je zvit

«Slovenec» piše, da se komunizem poslužuje različnih gesel, da pridobi ljudi za sebe. Najprej je začel propagando za ljudsko fronto; ko je ta zaradi neuspehov v Franciji izgubila popularnost, se je začel zavzemati za demokracijo. In ko je tudi demokracija izgubila veljavo (od kdaj pa?), se je začel komunizem zavzemati za Slovanstvo!

Ker je večina našega naroda za demokracijo in Slovanstvo, se bomo morali po »Slovencu« preorientirati, da ne pridemo v sum komunizma.

Škodljivost kartelov

Z inkorporacijo Avstrije k Nemčiji se je izpremenil položaj na papirnem trgu. Iz Avstrije je uvoz papirja zaradi tega izključen, ker potrebuje Nemčija vso produkcijo za sebe. Zaradi tega se je položaj domačih papirnic izboljšal, saj jim je odpadla vsaka konkurenca. Toda kartel izkorišča to ugodnejšo situacijo s tem, da diktira za 5% povišane cene!

Pravo lice

«Slovenec» ima vedno dvojno lice. Od časa do časa se kaže velikega Slovana, pa prireja posebne številke, v katere mu pošiljajo prispevke zastopniki slovenskih narodov, ki ne poznajo njegove črne duše. V kritičnih trenutkih se pa pokaže pravo lice, kakor se je v vsej ogabnosti pokazalo l. 1914. Ta teden je »Slovenec« pokazal svojo ljubezen do Češkoslovaške, ki mu, kakor Nemcem, ni nič drugega, kakor le zatočišče komunizma. Njegove pra-

DOMA IN NA TUJEM

XVII. župni zlet v Ljubljani

Seдемnajstič se bodo zbrale sokolske čete iz župe Ljubljana na svoj zlet, na katerem hočejo javnosti pokazati uspehe svojega sistematičnega dela v telovadnicah. Po pietetni svečanosti na Rakeku in II. obrambnem zboru bomo v nedeljo 12. junija pokazali jugoslovanski javnosti, da je Sokolstvo tista sila in moč, s katero morajo danes računati naši prijatelji in naši idejni nasprotniki. Že dosedanji javni nastopi naših edinic so bili priča, da bomo na župnem zletu nastopili s številom telovadcev in telovadk, kakršnega še ni bilo na župnem zletu. Zato je dolžnost vseh župnih edinic, da se župnega zleta udeležijo z vsemi svojimi oddelki v polnem številu. Glejte posebno na to, da ne bo ostal v nedeljo niti en sokolski kroj doma. Uprava sokolske župe je izdala za župni zlet posebne kovinske zletne znake, ki bodo veljali kot vstopnica, in sicer bodo znaki za dečo po 2 din, za naraščaj po 4 din, za telovadce in telovadke po

5 din, za netelovadce in vse ostale udeležence pa po 10 din.

Sporod župnega zleta je naslednji:

V soboto, dne 11. junija ob 15. uri: župne tekme naraščaja in članstva. Po tekmi sokolska zabava na zletišču v Tivoliju.

V nedeljo, dne 12. junija: ob 8. uri: skušnje za proste vaje članstva, naraščaja in dece;

ob 11. uri: spreved po ulicah: Gosposvetska, Tavčarjeva, Miklošičeva, Marijin trg, Wolfova, Kongresni trg, Šelenburgova, Aleksandrova in Bleiweisova, kjer bo razhod;

ob 15. uri: javna telovadba vseh oddelkov in nastop sokolske konjenice. Po telovadbi sokolska zabava na telovadišču v Tivoliju.

Vabimo vso Sokolstvu naklonjeno javnost, da poseti župni zlet v velikem številu in z nami manifestira za sokolsko in jugoslovansko idejo. Zdravo! — Sokolska župa Ljubljana.

Ponovno opozarjamo

da se je uprava „Slovenske besede“ preselila v Beethovno ulico 6

Slovenska čast in ponos

Da Slovence več prenese, kakor kamen, in to, bi rekli, skoro v slehernem pogledu, je že stara in obče znana resnica. Mislimo pa, da je tako pretirana, neokusna, nesmiselna in skrajno sramotna ter škodljiva poniznost in potrpežljivost, da tako sramotno obnašanje sploh označimo z najmilejšima izrazoma, dvajset let po osamosvojitvi Slovencev v lastni jugoslovanski državi že več, kakor škandal. V ilustracijo, da so taki dogodki pri nas prav lahko mogoči, naj citiramo krajši članček, ki ga je objavila «Del. politika» v svoji prejšnji številki pod naslovom «Čigava je naša zemlja?» dobesedno takole:

«Kdor misli, da smo bili s prevratom res osvobodjeni, je v veliki zmoti. Če pogledamo kjerkoli ob meji, čigava je zemlja in komu služi naš narod, vidimo, da živimo v resnici še v istem suženjstvu, v popolni gospodarski odvisnosti. Skoraj nič, ali vsaj neskončno malo se je v tej smeri slovenski narod otreseel tujega robstva. Najbolj seve čuti to na svoji koži delovno ljudstvo. Ravno, ker mora to ljudstvo garati istim tujim gospodarjem še naprej za beraško mezdno, raste v neskončnost tuje premoženje in naš človek vedno bolj propada vsled pomanjkanja. Pred kratkim smo čitali, kako se je neka Hilda Hutterjeva v Ptujju posvetila izdelovanju kljukastih zastav. Kaj predstavlja rodbina Hutter iz Ptujja? Razen v Ptujju, ima tovarna Franc Hutter, ki izdeluje v Ptujju žga-

nje, tik na severni meji na Plaču ogromna vinogradna posestva, kjer hlapčujejo naši ljudje, nič manj kot 11 viničarskih rodbin. Samo krasnih, donosnih vinogradov ima ta tovarnar Hutter iz Ptujja tik ob meji 11, skupno pa 155 parcel, ki merijo 113 ha in ležijo v občinah Plač, Ciringa, Podigrac in Zg. Kungota. Nekoč je tu domovala slovenska rodbina Jurija Dobaja od leta 1850. do 1896., nato rodbina Jožefa Dreisibnerja, tudi še slovenska rodbina, a od nje je kupil g. Hutter v vojnih letih, ko je naš kmet krvavel na bojnih poljanah, vseh gornjih 155 parcel, 113 ha najrodovitnejše zemlje za golih 190.000 kron. Čez 20 let je ta zemlja toliko zrasla v vrednosti, da je dobil g. Hutter z vknjižbo na te parcele od «Mestne hranilnice» v Mariboru 250.000 din in od ptujskega «Predjemnega društva» 750.000 din, torej celi milijon obratnega kapitala za svoje podjetje, in sicer v letih 1931 in 1933. Seve je tudi to naš slovenski denar. In na takih milijonskih vrednostih je naš človek še dan vinačar, ki zasluži največ 3 din na dan. Ali niso to krvave tragedije slovenskega ljudstva? In koliko je takšnih, ena za drugo, ena poleg druge! Vso severno mejo in daleč doli proti jugu so na ta način v par letih, dobesedno skoro za par grošev, zaslužjili. In rešitev? Ali ne kriči vse to po najostrejšem boju socialne zaščite našega človeka? Kakor po tovarnah, je tudi po teh vinogradih socialno vprašanje narodna bol. Narodno vprašanje je socialno!»

VSE ONE, ki so prejeli nekaj številčk «Slovenske besede» na ogled in ki smo jim v zadnji številki priložili položnico, prosimo, da nam takoj nakazejo naravnino. S prihodnjimi številkami bomo primorani ustaviti list vsakomur, kdor ne bi dotlej poravnal naravnine.

Letošnji Ljubljanski velesejem beleži tako glede razstavljalcev, kakor tudi glede obiskovalcev tako visok obisk, kakor že nekaj let ne. Samo o binkoštnih praznikih je bilo na velesejmu 48.070 posetnikov, ki so bili nad vse zadovoljni z ogledom vzorno organiziranih in pripravljenih razstav. Nič manjšega zadovoljstva pa ne kaže večina razstavljalcev, ki so že takoj v prvih dneh sklenili prav čedne kupčije. Je pa v resnici prijeten užitek, sprehoditi se skozi paviljone, kjer se vrsti pred našimi očmi okusno aranžirano blago vseh vrst in branž. Največje zanimanje občinstva velja razstavljenemu pohištvu, avtomobilom, domačim čipkam, razstavi male obrti, tobačni razstavi, tekstilnim proizvodom, razstavi francoske knjige

in pa predvsem razstavi «Cesta», kjer vlada v obeh paviljonih, kakor tudi v njuni najožji bližini, ves dan od ranega jutra do pozne noči neprestano živahno vrvenje in ogledovanje nešteti predmetov in podatkov, ki so v zvezi z našimi cestami in z najmodernejšim cestnim omrežjem v tujini. Prihodnje dni pa bo na sejmju še posebno živahno, saj se bo pričel jutri v Ljubljani tretji jugoslovanski trgovski kongres, na katerega bo prišlo kakih 6000 trgovcev iz vseh delov države.

V revanžni balinarski tekmi med klubom Rožnodolčanov in med Šiškarji iz gostilne «Pri Makselnu» v Spodnji Šiški na Jernejevi cesti so na binkoštno nedeljo zopet zmagali Šiškarji z rezultatom 3:2. Za tekmo je vladalo med občinstvom veliko zanimanje in je bilo pri gostilničarju g. Mašku Klančarju res nad vse živahno in prijeto.

Znani psihografolog F. T. Karmah, ki je zaradi svojih izredno točnih analiz in razvozljavanja najzagonetnejših življenjskih primerov ne le v Jugoslaviji,

temveč tudi v večini evropskih držav splošno znan, se je zopet oglašil v Ljubljani, kjer se je naselil v hotelu «Soča» in tam sprejema ter rešuje zagonetne grafološke naloge.

Novo okrožno sodišče v Murški Soboti je pričelo poslovati 1. t. m. V njegovo področje spadajo okraji Murska Sobotica, Dolnja Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona.

Delovni odbor Združene opozicije v Beogradu je imel te dni svojo sejo, na kateri je določil dolgo vrsto javnih shodov, konferenc in sestankov, ki bodo prirejeni v raznih krajih Srbije, Bosne in Črne gore v teku meseca junija in julija t. l.

Občutno pomanjkanje kristalnega sladkorja je nastopilo v Beogradu, kjer konzumenti dobijo kristalni sladkor le, če kupijo obenem tudi gotovo količino dražjega sladkorja v kockah ali v prahu. Zopet novo izpričevalo naših vzornih gospodarskih razmer.

Naša železniška uprava bo nabavila zopet 470 novih specialnih tovornih vagonov za prevoz sadja, sočivja, mesa itd., cistern in drugih vagonov deloma v domačih tovarnah, po večini pa v Italiji in na Poljskem.

V sarajevski železniški delavnici so dogotovili prvi moderni potniški vagon, ki je bil do zadnjega vijaka izdelan doma in ki stane 450.000 din, dočim bi nas veljal v tujini okrog 800.000 din.

Razstava jugoslovanskega tiska je bila odprta pred dnevi v vseučiliški knjižnici v Sofiji, kjer je naša država razstavila okrog 500 raznih časopisov in listov.

Letalsko razstavo v Beogradu je obiskalo doslej že okrog 150 tisoč oseb.

Poseben jugoslovanski paviljon postavljajo na razstavi v Pragi okoli priliki desetega vsesokolskega zleta.

Zagrebska «Kmečka sloga» bo priredila v počastitev rojstnega dne pokojnih bratov Radičev in prvi polovici junija celo vrsto slavnosti, ki se bodo pričele drevi.

Po uradni cenniti je povzročila zadnja povodenj Mure in Drave v Prekmurju in Medjimurju 18 milijonov dinarjev škode. V resnici pa je škoda znatno višja.

Letošnje poletje bo francosko sredozemsko brodovje po daljši dobi zopet obiskalo naša jadranska pristanišča.

Zaradi živega zanimanja Nemčije za banaške konje za potrebe nemške vojske prodajajo banaški konjerejci povprečno dobre konje že po 6 do 8 tisoč dinarjev.

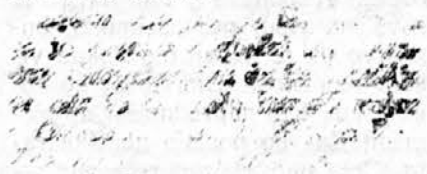
V zagrebških gostinskih lokalih so s 1. junijem, kakor smo že poročali, zvišali cene jedil in pijač za približno 30%. To se je takoj opazilo tudi v tem, da je število gostov katastrofalno padlo.

Poljsko vojno brodovje bo prihodnje dni prvič uradno obiskalo naša vojna pristanišča v Dalmaciji.

Na znižanje hmeljske proizvodnje za 30% so pristale izvozne države Češkoslovaška, Poljska in Jugoslavija. Po tem dogovoru bo smela v bodoče proizvajati Češkoslovaška le 170.000, Jugoslavija 50.000 in Poljska 36.000 metrskih stotov hmelja na leto. Nasprotno pa je Nemčija v duhu svojega gospodarskega načrta skoro podvojila proizvodnjo na 180.000 metrskih stotov, tako da bo krila vso svojo potrebo z lastnim hmeljem.

Operna pevka ga. Zinka Kunc-Vilfanova, ki jo imamo v prijetnem spominu še z desk naše ljubljanske opere, je prispela iz New Yorka, kjer je angažirana kot primadona na tamkajšnji Metropolitan operi, na dopust v domovino, kjer bo priredila nekaj koncertov. Drevi bo gostovala v

beograjski operi in so bile vse vstopnice že v torek v pičlih dveh urah naravnost razgrbljene. V naši operi o takih uspehih še nismo slišali.

Angleški minister za oboroževanje Inskip je napovedal celo vrsto najnovejšega strašnega vojnega orožja. Vedno prijaznejši izgledi za bodočnost.

Francoski generalni štab je poslal na nemško mejo specialen oddelek lovskih letal, ki naj preprečijo ponovno preletavanje Maginotove obrambne črte s strani nemških letal.

Norveški parlament je soglasno sprejel deklaracijo o najpopolnejši norveški nevtralnosti.

Rumunsko oborožitveno posojilo v znesku 2550 milijonov lejev je bilo podpisano v pičlih — štirih minutah.

Zaradi kršitve deviznih predpisov je bilo v zadnjih dneh aretiranih na Dunaju okrog 2000 oseb.

Do aprila prihodnjega leta bo francoska vlada svojo značno oborožitev podvojila.

Starejši brat predsednika Češkoslovaške republike Jan Beneš se je te dni po 49letni emigraciji vrnil v domovino.

Predsednik Poljske republike Moscicki je 4. t. m. slavil 12letnico svojega predsednikovanja.

Henleinov list «Rundschau» objavlja poziv na vse Nemce na Češkoslovaškem, naj svoje otroke nemudoma vzamejo iz čeških šol.

Nemški izseljenci v Braziliji, predvsem kvalificirani delavci in strokovnjaki, se na poziv svoje vlade v množicah vračajo v domovino.

Bolgarski parlament je z večino glasov odobril vse zakone, ki so bili izdani v pretekli štiriletni izvenparlamentarni dobi.

Osemletnico vladanja rumunskega kralja Karola slavi vsa Rumunija na najsvetanejši način.

Čiščenje tudi v Rumuniji. V smislu novih predpisov izdelujejo rumunska oblastva predloge za revizijo državljanstva in bo verjetno izgubilo že v kratkem rumunsko državljanstvo 315.507 rumunskih židov.

Anglija in Amerika sta sklenili sporazum o gradnji novih velikih vojnih ladij. Anglija je sprejela ameriški predlog glede višine tonaže, Američani pa so prilagodili omejitvi kalibra topov, kakor so predlagali Angleži.

Vrhovni svet švicarskega kantona Uri je sprejel z veliko večino predlog zakona, ki prepoveduje v tem kantonu vsako politično delovanje komunistov.

Češkoslovaška avtomobilska industrija škoda je povečala lani izvoz svojih avtomobilov za 75%.

Sovjetska Rusija je proizvedla lani 185.000 kg zlata proti 214.000 kilogramom v letu 1936.

Sovjetski poslanik Trojanski v Washingtonu je izjavil predstavnikom ameriškega tiska, da je Sovjetska Rusija vsak trenutek pripravljena braniti Češkoslovaško z vsemi svojimi močmi in sredstvi.

Razkroj Društva narodov vedno bolj napreduje. Zdaj je definitivno zapustila to mednarodno ustanovo tudi ameriška država Guatemala.

Japonska vlada je izjavila, da je pripravljena nemudoma vrniti Nemčiji njeno nekdanjo kolonijo na Kitajskem Tsingtau, kakor hitro bodo nemški instrukcijski častniki zapustili kitajsko ozemlje in kakor hitro bo Nemčija prenehala pošiljati orožje in drugi vojni material na Kitajsko. Zdi se, da vsa stvar izgleda povsem drugače...

Samouprava

Vprašanje in odgovor

Vprašanje: V naši občini šteje občinski odbor 24 občinskih odbornikov. Na prihodnjo sejo pride tudi razpravljajo o tem, da se prenese sedež občine. Koliko odbornikov mora glasovati za predlog, da ta obvelja? (Vrhničan).

Odgovor: Predpise o sejah občinskega odbora vsebujejo § 59. do § 68. zakona o občinah. Po § 62. zakona o občinah sklepa občinski odbor z večino oddanih glasov. Ob enaki razdelitvi glasov velja, da je predlog zavrnjen. — Pri tem je treba pripomniti, da predsednik občine (seje) glasuje kot navaden odbornik in da nima pravice v primeru enakosti glasov odločiti s svojim glasom. — V Vašem primeru mora torej glasovati za prenos sedeža občine vsaj 13 občinskih odbornikov (seveda predpostavljamo, da so pri seji vsi odborniki navzoči), le tako je predlog za prenos sedeža občine sprejet. Če pa glasuje 12 odbornikov za in 12 proti, se mora smatrati, da je predlog zavrnjen.

Šah

Beli: Bröder. — Črni: Furlani.
1. d2 — d4, Sg8 — f6; 2. e2 — e4, e7 — e6; 3. Sg1 — f3, d7 — f5, d7 — d5; 4. Le1 — g5, Lf8 — e7; 5. e2 — e3, o — o; 6. Sb1 — c3, h7 — h6; 7. Lg5 — h4, Sf6 — e4; 8. Lh4 — e7, Dd8 — f8; 9. Dd1 — e2, c7 — c6; 10. Lf1 — e2, Se4 — c3; 11. Dc2 — c3, d5 — c4; 12. Le2 — e4, b7 — b6; 13. o — o, Sbs — d7; 14. Tf1 — d1, Le8 — b7; 15. Ta1 — c1, c6 — c5; 16. Le4 — e2, c5 — d4; 17. Dc3 — c7, Lb7 — d5; 18. Td1 — d4, Ta8 — c8; 19. Dc7 — c8, Tf8 — e8; 20. Tc1 — c8+, Sd7 — f8; 21. e3 — e4, Ld5 — b7; 22. Te8 — b8, Kg8 — h7; 23. Td4 — d8, Sf8 — g6; 24. h2 — h4, Sg6 — f4; 25. h4 — h5!, Sf4 — e2+; 26. Kg1 — f1, Se2 — g3+; 27. f2 — g3, Lb7 — a6+; 28. Kf1 — e1, g7 — g6; 29. Td8 — h8+, Kh7 — g7; 30. e4 — e5!, Dc7 — b4+; 31. Sf3 — d2 in črni se vda.

Iz glasbenega sveta

Novo skladbe. Naši moški zbori bodo veseli dveh novih skladb, ki ju je z velikim uspehom izvajalo na svojih koncertih v Kamniku in v ljubljanskem radiu ter ju tudi založilo, izdalo in ju razpošilja «Prvo slov. pevsko društvo Lira» v Kamniku». Sta to: Zorka Prelovca: «Proi greh» (Adam in Eva) na narodno besedilo iz Rodenja nad Rogaško Slatino ter Zorka Prelovca: «Kje so tvoje rožice?» Besedilo Ivana Ivanova (baritonski solo). Obe skladbi razpošilja založnik («Lira» v Kamniku). Vsako pomnoževanje je prepovedano.

Nova skladba. Na prošnjo celjskega pevskega društva «Oljka» je zložil skladatelj Zorko Prelovec na besedilo v vojni padlega, mladega pesnika Jožeta Cvelbarja moški zbor z baritonskim solom «Narodna pesem» (Jaz pa pojdem v daljnje kraje...). Društvo «Oljka» bo skladbo razmnožilo, da bo na prodaj po nizki ceni tudi drugim moškim zborom.

Marsikdo ne ve, da je treba naše čipkarstvo uvrstiti med najstarejše dokumente naše kulturne tradicije; Slovence se pečajo s čipkarstvom že od njega dni, kar nam dokazujejo tudi pisani zgodovinski viri in tudi same dragocene čipke v nekaterih naših starih cerkvah ter v muzeju. Na svoje čipkarstvo smo Slovenci ponosni pred vsem svetom, ne le zato, ker ima tako lepo tradicijo, temveč tudi, ker je na izredno visoki stopnji. Naše čipke so znane po vsem svetu ter po svoji kvaliteti dosegajo, če ne že prekašajo, dragocene bruseljske in tudi beneške čipke. Zato je prav, da je na letošnjem pomladnem ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. junija «Zveza gospodinj» priredila razstavo izdelkov ženske domače obrti ter dostojno prikazala visoko stopnjo našega čipkarstva.

Ameriška vlada je poslala v Berlin noto, v kateri ugotavlja, da so Združene severnoameriške države prenesle vse nekdanje avstrijske dolgove na nemški račun.

Vzor rodoljubnega naroda

Novosadski «Vojvodjanin» objavlja v svoji zadnji številki naslednji zanimivi člančič:

«Zares, mnogi narodi bi se mogli učiti rodoljublja pri Nemcih iz Nemčije.

Pred prihodom narodnih socialistov na oblast je prejel 1. 1932. dvanaest in pol milijona zaposlenih nemških delavcev 25 in pol milijarde mark mezd v enem letu, to se pravi, da je prišlo okrog 2000 mark na posameznega delavca.

Leta 1937. je bilo v Nemčiji zaposlenih 17 in pol milijona delavcev, ki so prejeli 35 milijard mark, odnosno le 29 milijard, ker so bili za 3 milijarde zvišani davki, doklade in razne prostovoljne javne dajatve, ostale 3 milijarde pa so odpadle na črtane podpore, ki jih je poprej vlada dajala delavstvu. To pomeni, da je znašala delavska plača na leto le še 1660 mark ali 360 mark manj, kakor 5 let poprej. Dejansko pa je bila še mnogo manjša, ker so se medtem vse življenjske potrebščine podražile za 20 odstotkov. Z ozirom na vse to je znašala prava delavska plača leta 1937. na vsakega nemškega delavca povprečno le še 1326 mark za vse leto ali 674 mark manj, kakor leta 1932.

Kljub temu pa je danes nemško delavstvo zelo navdušeno in do zadnjega moža glasuje za narodne socialiste. Zares, brezprimerno rodoljuben narod. Toda je še nekaj, kar dela to ljudstvo še vzvišenejše nad drugimi: nemški delavci so znižali svoje mezde v korist delodajalcev, da ne bi morda propadla nemška industrija, trgovina, bankarstvo, rudarstvo itd. In tako nemški delavci temu velekapitalu vsako leto darujejo nad 11 milijard mark, za kolikor bi se morale zvišati njihove mezde, ker so se zvišali davki, podražile življenjske potrebščine in ukinita državna podpora.

Iz vsega tega se vidi, da je nemško delovno ljudstvo sprejelo kot svojo «apostolsko vero» nauk, katerega propagirajo znanstveni

list «Archiv für Biologie und Rassenlehre» in še premnogi drugi teoretiki rasizma. Po tem nauku je revščina znak nesposobnosti, bogastvo pa je nasprotno dokaz visoke zmožnosti. Čim boljše bo bogatašem, tem naprednejša in «plemenitejša» bo postala nemška rasa. Celo tudi v primeru vojne, — piše omenjeni list, — bo plemenitenju rase služilo vojno letalstvo. V vsakem mestu so najgostejše naseljeni revnejši mestni predeli. Tamkaj se duši v najmanjši čumnati ali luknji po nekaj človeških duš. Letala bodo zato pri zračnih napadih vedno pobila večji

odstotek revežev, kakor pa bogatašem. In tako bo med narodom, — hvala jim za to, — vedno manj »nesposobnih».

Mi pa mislimo, da bi bilo pri vsem tem potrebno vendarle nekaj previdnosti in da ne bi bilo treba pobiti vseh «nesposobnih». Kajti, kdo bo potem delal za «sposobne» in kdo jim bo potem še vsako leto podarjal visoke milijarde mark?

Ta nauk, vidite, sprejema siromašno nemško delovno ljudstvo, kakor smo rekli že v uvodu, z navdušenjem. In zato velja z naše strani: Klobuk dol pred tako požrtvovalnostjo, navdušenjem in rodoljubjem!

Lansko izkoriščanje črnega dijamenta

Prejšnji petek je imela v Ljubljani Trboveljska premogokopna družba svoj redni letni občni zbor, na katerem so bila podana s strani družbinih funkcionarjev prav zanimiva in pomembna poročila. Splošno izboljšanje gospodarskih razmer v preteklem poslovnem letu tako v naši državi, kakor tudi v tujini, je imelo znaten vpliv tudi na živahnejše obratovanje v rudnikih in drugih ustanovah TPD. Izdatno je napredovala proizvodnja in prodaja premoga, nič slabšega porasta pa nista zabeležili cementna in apnena panoga. Lanj so se tudi skoro v polni meri uveljavili v družbinem podrobnem poslovanju na terenu mnogi ukrepi, ki jih je vodstvo podjetja pričelo izvajati v tehničnem, gospodarskem in splošnem proizvodnem pogledu v svojih ustanovah in na svojih napravah.

Proizvodnja premoga se je lani zvišala v primerjavi s predlanskim letom za 188.000 ton (19%) na 1.166.000 ton, proizvodnja cementa za 887 vagonov (15%) na 6738 vagonov in proizvodnja apna za 619 vagonov (43%) na 2063 vagonov. Najbolj se je torej dvignila proizvodnja apna, ki je dosegla višino iz leta 1929. in je bila skoro štirikrat večja, kakor v le-

tu najhujše gospodarske krize 1933.

Družba je izvršila v zadnji dobi pri svojih podjetjih, tovarnah in v rudnikih znatne nove investicije, tako samo v zadnjih dveh letih za kakih 5 milijonov dinarjev. Povsem je preuredila in izpopolnila svojo veliko kalorično električno centralo, ki bo izkoriščala predvsem za trg manjvredni najdrobnejši premog in premogov prah, ki se je poprej na separaciji splavljal v Savo. V kratkem bo razširjena tudi cementarna, ki je že skoro preobremenjena in ne more več ustrezati naraščajočemu povpraševanju po cementu. Zgradili bodo novo veliko rotativno peč, ki bo znatno dvignila produkcijsko kapaciteto cementarne Trboveljske premogokopne družbe. Predvsem računa podjetje na velika javna dela, ki jih je obljubila v naslednjih letih izvršiti osrednja državna vlada v Beogradu po vsej državi.

Čisti dobiček Trboveljske premogokopne družbe se je dvignil lani za 6 milijonov dinarjev na 20.2 milijona dinarjev in bo delničarjem letoš izplačana 8%-na dividenda, to je po 16 dinarjev na delnico (predlanskim le 6 in pol odstotka). V vodstvu podjetja je bilo izvršenih nekaj osebnih iz-

prememb in je bil med drugim izvoljen v nadzorni odbor g. dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani. Občni zbor se je vršil pod predsedstvom g. Andrea Luqueta. Kakor je razvidno iz gornjih podatkov, je bil napredek te-

ga velepodjetja, ki je za naše ožje narodno gospodarstvo največjega pomena, lani res zelo razveseljiv, kar vzbuja predvsem med rudarskimi sloji nove upe na boljše, zadovoljnejše dni in na večji kos vsakdanjega kruha.

Za grudo in dom

Ustvarjanje „čudežnih“ otrok

V življenju naletimo premnogokrat na starše, ki se na vse grlo hvalijo in postavljajo s svojimi «čudežnimi» in sila «brihtnimi» otroki. Te svoje «čudeže» ustvarjajo na ta način, da jih še pred vstopom v ljudsko šolo sami zlepa ali pa največkrat tudi izgrda dresirajo v branju, pisanju in računanju. Ali pa je to z gledišča na otroško zdravje tudi dobro? Zdravniki so si soglasni v tem, da takega nesmiselnega ravnanja z nedoraslimi otroki nikakor ni priporočati, in to tudi ne pri še tako zdravih in nadpovprečno inteligentnih otrokih. Narava je že sama davno določila, da se sme otrok pričeti učiti šele z dovršenim šestim, še bolj pa s sedmim letom starosti. Vse, kar se v tem pogledu dela z otrokom v mlajši dobi, je umetno forsiranje otrokovega duševnega razvoja, ki navadno v poznejši dobi ne pušča pri takih otrokih najugodnejših zdravstvenih in drugih posledic. Kakor rečeno, otrok pred najmanj šestim izpolnjenim letom ni ne za pero, ne za knjigo in računalno. Zdravje in naraven razvoj otroka sta važnejša od vsega drugega, najmanj pa od bedastega bahanja takih staršev, ki bi radi predstavljali v svojih «čudežnih» in «nadbrihtnih» otrokih same sebe kot fenomenalne ustvarjalce teh živih «čudežev»...

Vpliv alkohola na človeka

Med največje zlo, skrajno zapeljivo in nevarno prav vsakomur brez razlike, mladim in starim, moškim in žalam dandanes tudi že ženkam, spada — alkohol.

Ta demon je pravi vzrok vsega zla, ki se pojavlja v različnih podobah kot posledica njegovega pogubnega vpliva na vseh področjih človeškega življenja in udeleževanja. Bolezni vseh vrst, smrt, norost, zločini, pohabljenost, nedozorelost, beda, revščina, kratka res pravi pekel na zemlji, vse to je čisti proizvod — alkohola.

Človeku se obrača želodec, če gleda zgolj na zunanje pojave na alkoholiku: okrvavljene oči, nabuhlo lice, hripavo grlo, drhteče roke, klecajoče noge, popolna negotovost v službi itd. Vrhu vsega pa še neznosni smrad iz pijančevih ust, ki objema, kakor val kuge, vso zdravo okolico. Kakor pa je porazen že ta zunanji izgled pijanca, še toliko strašnejše in nevarnejše je njegovo notranje stanje. Jetra, ledvica, želodec, pljuča, srce, predvsem pa možgani in živci najbolj trpe zaradi alkohola, se sistematično zastrupljajo in niso več v stanju, da bi vršili funkcije, ki jim jih nalaga narava. Zato postaja ves organizem slabotnejši, neodpornejši in je vedno bolj naklonjen obolenjem. Vsa notranost alkoholika odмира pod smrtonosnim vplivom alkohola in končno v popolni razrušanosti podleže docela. Pijanec nikdar ne učka dolgega življenja, ker je zelo dovteten za vsak slab vpliv; njegovi otroci so slabotni, bolehnii in telesno zaostali, močno nagnjeni k pijanstvu in zločinstvu; pijanec sam postane absolutno nesposoben za vsako delo, dom mu naglo propada, dokler pač smrt ne napravi konca in ostane za njim poleg kopic nepreskrbljenih in bolehnih otrok še zgarana in upropaščena žena.

Alkohol je največji sovražnik sreče, zlasti pa družinske!

OBIŠČITE gostilno „Pri Lovcu“

na vogalu Bielweissove in Rimske c. 24

Točilo se najboljše garantirano pristna štajerska, dolenska in dalmatinska vina po zmernih cenah. Na izbiro je secem vrst najboljših vin. Istolam se sprejemajo abonenti na okusno domačo hrano, ter niso obvezani jemati p. juče.

Cena za abonente: kompletno kosilo in večerja od Din 10- do Din 14-; samo kosilo Din 5- do Din 9-; Brezmesna hrana od Din 2- do Din 5-; Palačinke z marelčno marmelado Din 1-.

Za obilen obisk se priporoča

Gostilna „Pri Lovcu“, Rimska cesta šte. 24.

OPTIK J. GOLDSTEIN

Ljubljana, pod Trančo 1
priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, triebre, tlakomere, toplovere, i. t. d.

Gostilna „ŠTRAJZEL“

Trajno kodranje samo Din 60-.

Barvanje las v vseh niansah. Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) šte. 24

Dovžan Ivan

dipl. krojačnica za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra c. 81

Izvršuje vsa v stroko spadajoča dela po najnovejši modi in po najsolidnejših cenah

Postrežba točna

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti „Nebotičnika“

Pleskarsko in

slikarsko podjetje

HLEBŠ JAKOB

družba z omeji. zavezo

Ljubljana

Cankarjevo nabrežje st. 21

Telefon 30-70

Izvršuje vsa pleskarska, in škoflikarska dela po zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

Swila A. & E. Skabernè Ljubljana

„FIDES“

Informacijska pisarna

J. SEVER, DEDICI

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 14

Izvršuje vse informacijske posle, bodisi v trgovskih in privatnih stvarih, kakortudi saniranje posojilnih zadev najkulantneje in v najstrožji tajnosti. Posredovanje za inozemska zastopstva.

Gostilna „Pri Makselnu“

Sp. Šiška, Jernejeva cesta 24

Vas vljudno vabi, da jo obiščete.

Postreženi boste s priznano dobro domačo dolensko šunko in z domačimi dolenskimi klobasami.

Topla in mrzla jedila vedno na raz olago. Došla nova pošiljka viških vin. Prav tako točim prvovrstna štajerska in dolenska vina.

Balinišče, na katerem se je v nedeljo odigrala odločilna bitka med Rožno dolno in Soodnjo Šiško, je vedno na razpolago.

Priporoča se

MAKS KLANČAR.